

C/2024/2100

26.3.2024

**Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Plánovanie cezhraničnej energetickej
infraštruktúry**

(prieskumné stanovisko na žiadosť belgického predsedníctva Rady EÚ)

(C/2024/2100)

Spravodajca: **Thomas KATTNIG**

Žiadosť o konzultáciu	belgické predsedníctvo Rady EÚ, 10. 7. 2023
Právny základ	článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť
Prijaté v sekcii	19. 12. 2023
Prijaté v pléne	18. 1. 2024
Plenárne zasadnutie č.	584
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	190/1/4

1. Závěry a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) zastáva názor, že energetická infraštruktúra, podobne ako infraštruktúra na prepravu a distribúciu energie, sa nemôže považovať za bežnú komoditu, ale treba ju klasifikovať ako službu všeobecného záujmu pre hospodárstvo a obyvateľstvo.

1.2 Z nedávneho vývoja na trhu s elektrinou vyplýva, že je dôležité nájsť novú a lepšiu rovnováhu medzi pôsobením verejných a súkromných subjektov na trhu s elektrinou. EHSV je presvedčený, že osobitná pozornosť by sa mala venovať definícii rozšírenia sústavy – vrátane cezhraničných prepojení na pevnine aj na mori, ako kritickej infraštruktúry prvoradého verejného záujmu – začleneniu ochrany klímy ako regulačného cieľa a vo všeobecnosti lepšej synchronizácii pri plánovaní v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a elektrizačnej sústavy. V právnych predpisoch EÚ sú naliehavo potrebné konkrétne ustanovenia v tejto súvislosti.

1.3 EHSV dôrazne podporuje úsilie zvýšiť energetické prepojenia medzi členskými štátmi na pevnine aj na mori spôsobom, ktorý je v súlade s klimatickými cieľmi EÚ a znižuje súčasnú závislosť od uhlíka a predchádza jej vzniku v budúcnosti. Dôrazne podporuje aj opatrenia na zabezpečenie harmonizovaného obchodovania.

1.4 EHSV odporúča, aby sa znásobili investície do vytvárania vyšších kapacít energetických sietí v rámci členských štátov aj cezhranične a aby sa tiež redimenzovali pripojenia plynárenských sietí (napr. postupné ukončenie nízкотеплотného tepla a postupné vyradovanie plynov z obnoviteľných zdrojov, najmä pre priemyselné zariadenia). Decentralizovaná výroba energie a prechod na priemyselné procesy s vodíkovým pohonom si vzhľadom na energetickú transformáciu a súvisiace štrukturálne zmeny vyžadujú správnu infraštruktúru v správnom čase a na správnom mieste.

1.5 EHSV si uvedomuje rastúci dopyt a zdôrazňuje, že masívne investície do elektrických sietí majú zásadný význam pre stimuláciu európskeho hospodárstva a vytváranie kvalitných (zelených) pracovných miest.

1.6 EHSV opakuje svoju výzvu, aby sa zaviedlo „zlaté pravidlo“ na zabezpečenie investícií do všeobecnej infraštruktúry. Verejné investície zároveň môžu a musia stimulovať súkromné investície vzhľadom na pozitívne účinky na trh práce a hospodársky blahobyt.

1.7 EHSV opätovne pripomína, že je nevyhnutné rozsiahlo investovať do inteligentnejšej a flexibilnejšej energetickej infraštruktúry v celej EÚ. Niektoré spoločnosti v odvetví energetiky zároveň dosahujú značné zisky, ktoré sa v súčasnosti na liberalizovanom trhu nemenia na investície do sietí. Hoci členské štáty majú dočasné možnosti riadenia nadmerných príjmov⁽¹⁾, budúcnosť týchto opatrení je neistá, pretože sa majú vyhodnotiť v polovici roka 2024. Súčasná opatrenia zároveň nezabezpečujú, aby sa súkromný sektor stabilne podieľal na investíciách do sietí, ktoré sú potrebné (ako sa uvádza aj v akčnom pláne EÚ pre sústavu⁽²⁾).

1.8 Je potrebné prijať záväznejšie opatrenia pre prevádzkovateľov prenosových sústav, prevádzkovateľov distribučných sústav, ale zároveň zabezpečiť, že opatrenia na stabilizáciu siete sa budú vzťahovať aj na výrobcov energie, aby sa lepšie koordinovali ich činnosti a aby výhody digitalizácie boli prínosom aj pre sieť. Agentúra Európskej únie pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (ACER) by preto mala byť vybavená kompetenciami, ktoré jej umožnia urýchliť opatrenia na zabezpečenie celkového európskeho prínosu.

1.9 Energetickej infraštruktúre, ako sú veľké energetické zariadenia, treba venovať osobitnú pozornosť z hľadiska bezpečnostných opatrení. Ochrana kritickej infraštruktúry je dôležitá na zabezpečenie dodávok a najmä vzhľadom na nedávny geopolitický vývoj by sa otázka (kybernetickej) bezpečnosti mala považovať za ešte väčšiu prioritu.

1.10 Keďže plyny z obnoviteľných zdrojov sú pre dekarbonizáciu priemyslu a výroby energie dôležité, je potrebné zaviesť infraštruktúru na prepravu a skladovanie a rozvinúť možnosti flexibility (napr. Power-2-Gas).

2. Kontext

2.1 Belgické predsedníctvo Rady Európskej Únie (EÚ) požiadalo Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV), aby vypracoval prieskumné stanovisko a načrtnol v ňom návrhy týkajúce sa plánovania cezhraničnej energetickej infraštruktúry. Takéto plánovanie je nutné na to, aby bol každý udržateľný energetický systém nákladovo efektívny, a to na vývoj, integráciu a prepravu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, ako aj na dovoz a prepravu vodíka prednostne z obnoviteľných zdrojov energie. Potreba fyzickej infraštruktúry sa úzko spája s otázkou, ako sa má riadiť integrované plánovanie, dohľad a financovanie. Zohľadniť by sa mali aj výzvy vyplývajúce z rôznych sociálnych a hospodárskych rozmerov.

2.2 EHSV sa v poslednom čase zaoberal súčasnými výzvami na trhu s energiou a prijal k tejto téme niekoľko stanovísk, pričom na niektoré z nich sa odkazuje v tomto stanovisku⁽³⁾.

2.3 Odberatelia elektrickej energie stále čelia vysokým nákladom, pričom hlavnými príjemcami zisku z výroby elektrickej energie sú výrobcovia energie, nie prevádzkovatelia prenosových sústav ani prevádzkovatelia distribučných sústav a už vôbec nie odberatelia, ktorí v minulosti predfinancovali veľký počet zariadení na výrobu zelenej energie (napr. výkupné ceny za energiu z obnoviteľných zdrojov). Preto je nevyhnutné, aby siete, a najmä prepojovacie vedenia, fungovali efektívne s cieľom zabezpečiť, že cezhraničné obchodovanie s energiou bude prínosom pre koncových používateľov zmiernením cenových rozdielov medzi členskými štátmi.

2.4 Napriek počiatočnej kritike Komisie vo fáze, keď boli ceny elektrickej energie najvyššie, sa energetické burzy nakoniec pridržali existujúceho tarifného systému založeného na hodnotovom poradí. Denné ceny vo výške približne 900 EUR/MWh však viedli k obrovským narušeniam trhov s energiou a okrem iného spôsobili krátkodobé ťažkosti veľkým dodávateľom energie, ako aj – a predovšetkým – ich koncovým odberateľom.

2.5 Možnosti výroby v členských štátoch sa značne líšia a na vrchole energetickej krízy viedli aj k rôznym vplyvom na odberateľov elektrickej energie. Dobre rozvinutý cezhraničný obchod s elektrinou má potenciál vyrábať a distribuovať energiu tak, aby sa optimalizovali náklady. Musí sa však pri tom postupovať transparentne a v súlade s verejným záujmom.

(1) Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1854 zo 6. októbra 2022 o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie (Ú. v. EÚ L 261 I, 7.10.2022, s. 1).

(2) Oznámenie Európskej komisie – Sústavy, chýbajúce prepojenie – Akčný plán EÚ pre sústavy [neoficiálny preklad].

(3) Pozri okrem iného Ú. v. EÚ C 293, 18.8.2023, s. 127, Ú. v. EÚ C 184, 25.5.2023, s. 93, Ú. v. EÚ C 293, 18.8.2023, s. 112, Ú. v. EÚ C 75, 28.2.2023, s. 102, Ú. v. EÚ C 323, 26.8.2022, s. 123 a Ú. v. EÚ C 486, 21.12.2022, s. 185.

2.6 Rozširovanie a transformácia sietí zaostávajú okrem iných faktorov aj v dôsledku nedostatočných stimulov pre digitalizáciu. Existujúce siete už nie sú vhodné na prenos a distribúciu energie z nestálych zdrojov v súčasnom množstve. S cieľom predchádzať zlyhaniu siete v digitalizovanom energetickom systéme a vytvoriť podporný fyzický rámec pre ďalšie zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov sú naliehavo potrebné anticipačné investície do transformácie energetického systému a rozvoja a rozširovania siete.

2.7 Geograficky nerovnomerné rozširovanie elektrární na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov vedie v členských štátoch ku kompenzačným opatreniam v rámci sieťových zón. Tieto kompenzačné opatrenia musí zabezpečiť prenosová sústava, čo však následne vedie k nedostatočnej kapacite tejto sústavy pre medzinárodný obchod s elektrickou energiou.

2.8 Nové zdroje dodávok, ako je skvapalnený zemný plyn (LNG) z USA a Kataru, majú zabezpečiť dodávky zemného plynu na najbližšie roky. Vzhľadom na vysokú cenu a vplyv LNG na životné prostredie však môže ísť len o prechodné riešenie. Je to dôležité so zreteľom na výzvu EHSV⁽⁴⁾, aby sa znížila strategická závislosť od nespoľahlivých tretích krajín.

2.9 Tradičné trasy prepravy plynu zo severu (Nordstream) a z východu (Jamal a Transgas) strácajú na význame, čo si vyžaduje nové prepojenia prostredníctvom nových, ako aj existujúcich plynovodov v rámci Európy s cieľom zvýšiť prepravnú kapacitu z juhu a zo západu. Východné členské štáty majú zároveň možnosť využiť existujúcu infraštruktúru plynovodov na podporu výroby plynu z obnoviteľných zdrojov, čo by zabezpečilo ich miestnu sebestačnosť a ponúklo možnosti vývozu do strednej Európy.

2.10 Potenciál veterných parkov na mori dosiahol z hľadiska potenciálnej výroby energie v určitých obdobiach taký rozsah, že možnosť flexibility má v tomto prípade zmysel. Dynamická výroba elektrickej energie alebo vodíka (napr. pomocou elektrolyzy na mieste) na základe požiadaviek týkajúcich sa prevádzkovateľov prenosových sústav je užitočná, aby sa predišlo opatreniam v prípade preťaženia a zabezpečila sa ekonomická uskutočniteľnosť. Okrem požiadaviek týkajúcich sa prevádzkovateľov prenosových sústav môže byť na stabilizáciu akýchkoľvek turbulencií v budúcich dodávkach plynu užitočná integrácia uskladňovacích kapacít založených na trhu s energiou.

2.11 Energetická infraštruktúra (napr. veľké veterné a fotovoltaické parky a prenosové sústavy) by sa v súčasnosti mala viac ako kedykoľvek predtým považovať za súčasť kritickej infraštruktúry a najmä vzhľadom na nedávny geopolitický vývoj si vyžaduje osobitnú pozornosť z hľadiska opatrení v oblasti (kybernetickej) bezpečnosti.

2.12 Výroba biometánu je veľmi nákladná, ale môže značne prispieť k súčasným dodávkam. V pláne REPowerEU sa navrhuje zvýšiť produkciu biometánu do roku 2030 na 35 mld. m³. Biometán ponúka možnosť využitia existujúcej infraštruktúry, čím sa znižujú náklady na prestavbu potrubí a kompresorových staníc, zatiaľ čo vodík je spojený s vysokými nákladmi na premenu, a preto by sa mal obmedziť skôr na miestne použitie.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Energetická infraštruktúra, podobne ako infraštruktúra na prepravu a distribúciu energie, sa nemôže považovať za bežnú komoditu: je základom nášho hospodárskeho a sociálneho systému, a preto zohráva ústrednú úlohu pri poskytovaní verejných služieb. Dodávka energie sa preto považuje za službu všeobecného záujmu pre hospodárstvo a obyvateľstvo. Rozširovanie prenosových sústav elektrickej energie medzi členskými štátmi má zároveň kľúčový význam na zabezpečenie ekologických, cenovo dostupných a spoľahlivých dodávok energie a zaručenie práva občanov na energiu ako spotrebiteľov. Komunitné a solidárne zabezpečenie dodávok na úrovni EÚ si vyžaduje dobre rozvinutú infraštruktúru s osobitným dôrazom na túto oblasť. Štrukturálne preťaženie v rámci členských štátov a medzi nimi však pravidelne vedie k narušeniam, ktoré spôsobujú vysoké náklady na riadenie tohto preťaženia. Túto situáciu je potrebné čo najskôr riešiť.

3.2 Z nedávneho vývoja na trhu s elektrinou vyplýva, že je dôležité nájsť novú a správnu rovnováhu medzi pôsobením verejných a súkromných subjektov na trhu s elektrinou. Výbor túto otázku dôkladne preskúmal v predchádzajúcich stanoviskách⁽⁵⁾. EHSV je presvedčený, že osobitná pozornosť by sa mala venovať definícii rozšírenia sústavy ako prvoradého verejného záujmu, začleneniu ochrany klímy ako regulačného cieľa a vo všeobecnosti lepšej synchronizácii pri plánovaní v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a elektrizačnej sústavy. V právnych predpisoch EÚ sú naliehavo potrebné konkrétne ustanovenia v tejto súvislosti.

⁽⁴⁾ Pozri napríklad Ú. v. EÚ C 275, 18.7.2022, s. 80.

⁽⁵⁾ Pozri napríklad Ú. v. EÚ C 486, 21.12.2022, s. 67.

3.3 EHSV opakovane zdôrazňuje, že evidentne treba rozsiahlo investovať do energetickej infraštruktúry v celej EÚ a dosiahnuť, aby bol energetický systém inteligentnejší a flexibilnejší. Systém je napokon preťažený v dôsledku nedostatkov vrátane nepružnej prenosovej a distribučnej sústavy, pretože investície do energetickej infraštruktúry sú nedostatočné. Hoci niektorí dodávatelia energie dosahujú významné zisky zo situácie na trhu, do inteligentných sietí sa neinvestovalo dosť na dosiahnutie energetickej transformácie. Tieto zisky sa na liberalizovanom trhu s oddeleným prenosom a výrobou energie nepremietajú do investícií do sietí. Investície do sietí, ktoré sú založené na kapitáli energetických spoločností (do určitej miery v súlade s pravidlami trhu s energiou), by sa preto mali použiť na rozvoj infraštruktúry. Celkovo sa musia vytvoriť potrebné podmienky (rozšírenie siete, skladovacie kapacity atď.), aby sa zabezpečilo aj využitie vyrobenej energie. Týmto spôsobom sa členské štáty s nadmerným potenciálom výroby elektriny nabádajú, aby sa pri rozvoji nezameriavali len na naplnenie vlastných potrieb.

3.4 EHSV odporúča, aby sa v súvislosti so správou a s riadením viac zohľadňovali synergie s inými energetickými politikami, napríklad s novou priemyselnou stratégiou EÚ.

3.5 Tempo rozširovania je v jednotlivých členských štátoch veľmi rozdielne a nekoordinuje sa so sieťovou infraštruktúrou. Platí to napríklad pre Nemecko, kde v dôsledku expanzie veternej energie na severe a nedostatku kapacít na juhu hrozí rozdelenie krajiny na dve cenové zóny. Štrukturálnemu preťaženiu siete a potrebe riadiť preťaženie (opätovné expedovanie) by sa malo predchádzať čo najrýchlejším rozvojom prenosových sústav, a to cielene a s dobre koordinovaným prístupom na vnútroštátnej a európskej úrovni. Je to obzvlášť dôležité, keďže dopyt po prenosových sústavách sa ešte zvýši v dôsledku povinnosti sprístupniť od roku 2025 až 70 % cezhraničnej prenosovej kapacity pre cezhraničný obchod⁽⁶⁾.

3.6 EHSV odporúča znásobiť investície do vytvárania vyšších kapacít energetických sietí, ako aj redimenzovať najmä plynové pripojenia. Decentralizovaná výroba energie a prechod na priemyselné procesy s vodíkovým pohonom si vzhľadom na energetickú transformáciu a súvisiace štrukturálne zmeny vyžadujú správnu infraštruktúru v správnom čase a na správnom mieste.

3.7 Spoločné opatrenia, ako je spolupráca medzi inteligentnými mestami a komunitami, môžu poskytnúť najlepšie a najdostupnejšie riešenia, ktoré región potrebuje. Investície do infraštruktúry energie z obnoviteľných zdrojov (napr. fotovoltaické systémy) v odľahlých oblastiach môžu pomôcť znížiť konkurenciu medzi energetickým a poľnohospodárskym využívaním pôdy vzhľadom na náklady na prístup k sieti a prevádzku v okrajových oblastiach. Miestny dopyt, ktorý podmieňuje to, či dôjde k masívnemu vplyvu na vyššie úrovne siete (napr. fotovoltaické špičky v letných mesiacoch), sa musí predvídať a kontrolovať.

3.8 EHSV je presvedčený, že pri stanovovaní sieťových taríf by sa v zásade malo rozlišovať medzi výrobcami-spoitrebitelmi a spotrebitelmi. S ohľadom na to by sa mali stanoviť rôzne sieťové tarify, ktoré by odrážali individuálne možnosti odberateľov elektrickej energie. Tí, ktorí môžu zabezpečiť flexibilitu, by tak mali urobiť. Tí, ktorí to nedokážu, nesmú byť zároveň postihovaní v dôsledku „nepružného“ správania. Ako sa uvádza v stanovisku TEN/798, osobitná pozornosť by sa mala venovať zraniteľným skupinám. Výbor celkovo dôrazne podporuje opatrenia súvisiace s cenami, ktoré sú prospešné pre koncových odberateľov a chránia zraniteľné domácnosti.

3.9 EHSV poukazuje na to, že zlyhania pri posilňovaní najnižších úrovní siete v minulosti viedli k preťaženiu a oneskoreniu rozvoja energií z obnoviteľných zdrojov. Vzhľadom na prudký nárast počtu domácich a komerčných fotovoltaických systémov, ako aj veľkých vonkajších fotovoltaických zariadení je táto situácia v súčasnosti jasne rozpoznateľná.

3.10 Niektorí prevádzkovatelia prenosovej sústavy⁽⁷⁾ predpokladajú, že o niekoľko rokov bude do elektrizačnej sústavy pripojených mnoho veľkých batérií, a to bude mať nielen rozsiahle dôsledky na rozmiestnenie elektrární so základným zaťažením, ale povedie to aj k požiadavkám na čo najlepšiu koncepciu národnej a cezhraničnej elektrizačnej sústavy.

3.11 Inteligentné alebo digitalizované siete, najmä distribučné sústavy, sú nevyhnutné na to, aby sa odberatelia elektrickej energie mohli zapojiť do nových foriem komunitného zásobovania energiou, ako sú komunity vyrábajúce energiu z obnoviteľných zdrojov. Na ich vytvorenie je potrebné odstrániť technické aj administratívne prekážky.

3.12 EHSV opakovane zdôrazňuje výzvu, ktorú vyslovil v stanovisku TEN/798, aby sa poskytovali účinné stimuly na investovanie do digitalizácie elektrizačných sústav. Zároveň je potrebné rozvíjať flexibilné trhy, aby sa flexibilná spotreba, výroba a výroba-spotreba založená na digitálnych technológiách stali atraktívnymi.

⁽⁶⁾ V súlade s článkom 16 ods. 8 nariadenia o vnútornom trhu s elektrickou energiou.

⁽⁷⁾ <https://www.volkskrant.nl/economie/is-de-energietransitie-gebaat-bij-co2-arme-nucleaire-centrales~bf2710e5/>.

3.13 Je potrebné prijať závažnejšie opatrenia pre prevádzkovateľov prenosových sústav, prevádzkovateľov distribučných sústav, ale aj výrobcov energie, aby sa lepšie koordinovali ich činnosti a aby sieť mohla využívať výhody digitalizácie. Namiesto jednoduchého monitorovania a dobrovoľnej spolupráce, najmä pri cezhraničných výmenách, je potrebné zaviesť viac povinných opatrení. Agentúra ACER by preto mala byť vybavená kompetenciami, ktoré jej umožnia urýchliť opatrenia v prospech celej Európy.

3.14 Obchodníci s energiou využívajú infraštruktúru elektrizačnej sústavy na vykonávanie tranzitných transakcií medzi jednotlivými štátmi a cez ich hranice, pričom za využívanie infraštruktúry sa neplatí žiadny tranzitný poplatok a koncoví odberatelia z toho majú často len obmedzené výhody. Výbor žiada, aby členské štáty vypracovali koordinované plány rozvoja a aby sa rozvoj sietí financoval solidárne, a to vrátane prepojenia prístavov a železníc, ako je to už v prípade cezhraničnej dopravy⁽⁸⁾.

3.15 V súvislosti s inteligentnými sieťami by sa mala osobitná pozornosť venovať aj flexibilitě v elektrizačnej sústave. Aktívne časovanie zaťaženia znižuje tlak na elektrizačné sústavy, a tým sa znižuje potreba rozširovania jednotlivých oblastí siete. To vedie k okamžitým úsporám nákladov, pretože sa predchádza rozširovaniu siete v čiastkových oblastiach siete.

3.16 Aby trh s elektrickou energiou fungoval efektívne a pružne, a to nielen na úrovni vysokého a stredného napätia, sú potrebné rozsiahle možnosti flexibility, napríklad veľké skladovacie kapacity. Okrem toho je v záujme zvýšenia sily celej infraštruktúry energetickej rozvodnej siete žiaduce agregovať malé možnosti flexibility, ktoré ponúkajú výrobcovia-spotrebitelia na úrovni nízkeho napätia, napr. domácnosti s vlastným fotovoltaickým zariadením, malým zásobníkom a tepelným čerpadlom.

3.17 EHSV sa nazdáva, že nákladové výhody výrobných technológií so spravodlivými cenami a s konkurenčnými výrobnými nákladmi sa musia priamo a spoľahlivo preniesť na koncových odberateľov. Aby sa to zabezpečilo, musia ich obchodníci s energiou spoľahlivo a s minimálnym oneskorením preniesť na svojich zákazníkov. Flexibilné tarify s určenými cenovými stropmi a mesačnými účtami ponúkajú možnosť včas reagovať na vývoj cien a poskytnúť koncovým odberateľom silnú motiváciu konať v prospech systému. Na zabezpečenie cenovo dostupných dodávok základnej energie je zároveň potrebné garantovať základnú spotrebu energie za regulované ceny pre zraniteľné domácnosti a podniky.

3.18 Ďalší rozvoj cezhraničného obchodu, sieťové otázky a predovšetkým fotovoltaika na vlastnú spotrebu majú na odberateľov elektrickej energie veľmi odlišný vplyv. Hoci sa výrobcovia-spotrebitelia môžu aktívne vyhnúť prispievaniu k solidárnym nákladom, ako je financovanie siete, spotrebitelia čelia stále rastúcim nákladom⁽⁹⁾. Preto je nevyhnutné vypracovať európske riešenie pre solidárny trh s elektrickou energiou so solidárnou cenotvorbou.

3.19 EHSV považuje jednotlivé opatrenia, ako sú dotácie cien elektrickej energie pre priemyselné odvetvia, za kontraproduktívne. Takéto izolované neštruktúrálné opatrenia narúšajú trhy s elektrickou energiou a priamo ovplyvňujú cezhraničný obchod s energiou.

3.20 EHSV uznáva, že vzhľadom na rastúce požiadavky na všetkých úrovniach je potrebné masívne zvýšiť investície do elektrických sietí. Len investície do prenosových sústav by sa museli zvýšiť minimálne o 2 miliardy EUR ročne⁽¹⁰⁾. V distribučných sústavách budú pravdepodobne potrebné podobné investície, aby bolo možné spoľahlivo integrovať vysoko výkonné aplikácie, ako sú tepelné čerpadlá, elektrické automobily a fotovoltaické systémy. Naskytuje sa tým príležitosť vytvoriť pridanú hodnotu pre európske hospodárstvo a udržať a vytvoriť kvalitné (zelené) pracovné miesta.

3.21 Dekarbonizácia dodávok plynu si vyžaduje investičné programy vo výške najmenej 4 miliárd EUR ročne⁽¹¹⁾, aby sa vytvorili miesta na výrobu plynu z obnoviteľných zdrojov a kľúčové plynovodné prepojenia. Pokiaľ ide o projekty plynovodov, treba dbať na to, aby sa miesta výroby a centrá spotreby čo najviac priblížili v snahe zabrániť zbytočnému predlžovaniu plynovodov. Zároveň treba zohľadniť rozdiely medzi potenciálom výroby energie členských štátov z dôvodu ich odlišných geografických podmienok.

⁽⁸⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 290, 29.7.2022, s. 120, bod 1.5.

⁽⁹⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 184, 25.5.2023, s. 93, bod 3.12.

⁽¹⁰⁾ TYNDP 2022 Scenario Report Version, apríl 2022.

⁽¹¹⁾ ENTSO-G Ten Year Network Development Plan 2022 [Desaťročný plán rozvoja siete ENSTO-G 2022].

3.22 V súčasnosti už prebiehajú prípravy na prepravu vodíka v rámci EÚ prestavbou existujúcich plynovodov a využívaním novovybudovaných vodíkových plynovodov. So zreteľom na dopravné vzdialenosti medzi miestami ponuky a dopytu sa pri plánovaní infraštruktúry musí prihliadať na energetickú efektívnosť, čo si vyžaduje značné náklady a odráža sa v sieťových poplatkoch odberateľov plynu. EHSV preto požaduje širokú základňu financovania podľa vzoru odvetvia elektrickej energie, nielen na základe sieťových poplatkov alebo daní, ale aj iných zdrojov (napr. príjmy zo systému obchodovania s emisiami, osobitné daňové príjmy, RepowerEU, Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, fondy politiky súdržnosti atď.). V opačnom prípade to bude mať za následok oveľa vyššie náklady pre koncových odberateľov, a teda nižšiu mieru súhlasu verejnosti s dlhodobým rozvojom energií z obnoviteľných zdrojov ⁽¹²⁾.

3.23 Význam plynov z obnoviteľných zdrojov (napr. vodíka, biometánu) na dekarbonizáciu priemyslu a výroby energie je zrejmý. Preto je potrebné zaviesť infraštruktúru na prepravu a skladovanie a rozvinúť možnosti flexibility (napr. Power-2-Gas).

3.24 EHSV opakuje svoju výzvu ⁽¹³⁾, aby sa zaviedlo „zlaté pravidlo“ na zabezpečenie investícií do všeobecnej infraštruktúry. Verejné investície zároveň môžu a musia stimulovať súkromné investície vzhľadom na pozitívne účinky na trh práce a hospodársky blahobyť.

3.25 V záujme zabezpečenia spravodlivej transformácie musia všetky zainteresované strany (domácnosti, poľnohospodárstvo a podniky) prispievať na náklady transformácie tak, aby sa zohľadnilo skutočné používanie. Celkovo sa musí pri každom opatrení prihliadať na sociálny rozmer, aby verejnosť s týmto opatrením súhlasila a aby sa umožnil pozitívny vývoj v regionálnom hospodárstve vrátane nových pracovných miest ⁽¹⁴⁾.

V Bruseli 18. januára 2024

Predseďa
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Oliver RÖPKE

⁽¹²⁾ Pozri okrem iného Ú. v. EÚ C 75, 28.2.2023, s. 102, bod 1.2 a Ú. v. EÚ C 184, 25.5.2023, s. 93, bod 3.9.

⁽¹³⁾ Pozri okrem iného Ú. v. EÚ C 349, 29.9.2023, s. 87, Ú. v. EÚ C 184, 25.5.2023, s. 93, Ú. v. EÚ C 75, 28.2.2023, s. 102, Ú. v. EÚ C 275, 18.7.2022, s. 50.

⁽¹⁴⁾ Ú. v. EÚ C 367, 10.10. 2018, s. 1.